

1. ΘΕΜΑ

Συντακτικά μέσα έκφρασης ευχής

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

έλα – ελάτε

ας έρθει – ας έρχεται – ας ερχόταν – ας ήρθε – ας έχει έρθει – ας είχε έρθει

(μακάρι / αχ και) να έρθει – να έρχεται – να ερχόταν – να ήρθε – να έχει έρθει – να είχε έρθει

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

A, B και Γ ΚΕΓ, 1, 2 και 3 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Σχηματισμός και χρήση διαφόρων τύπων του ρήματος

5. ΠΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) Λάθη σχηματισμού των σχετικών τύπων.

(β) Αδυναμία κατανόησης της πραγματολογικής αξίας ενός ευχετικού εκφωνήματος.

(γ) Αδυναμία έκφρασης της σωστής τροπικότητας στο κατάλληλο περιβάλλον.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Εξ ορισμού, οι εγκλίσεις επιθυμίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την έκφραση ευχής. Έτσι, τόσο η προστακτική όσο και η «υποτακτική» (δηλ. οι συνδυασμοί του ρήματος με τα *ας* και *να* – βλ. σχετικά δελτία) μπορούν να εκφράσουν ευχές, προτροπές, επιθυμίες κτλ.

Στην περίπτωση των συνδυασμών του *να* και του *ας* με παρελθοντικούς χρόνους, η ευχή θεωρείται ως μη πραγματοποιήσιμη (είτε γιατί αναφέρεται σε χρόνο παρελθοντικό είτε γιατί παρουσιάζεται ως κάτι αδύνατο).

Οι συνδυασμοί του *ας* με «παρατατικό» μπορεί να αναφέρονται είτε στο παρελθόν είτε στο μέλλον (και αντίστοιχα η ευχή να είναι πραγματοποιήσιμη ή όχι):

Ας ερχόσουν τότε που σου είχα πει
(παρελθόν – μη πραγματοποιήσιμη ευχή)

Ας ερχόταν πάλι να τον ζαναβλέπαμε
(μέλλον – ευχή πραγματοποιήσιμη, αλλά λιγότερο πιθανή από την αντίστοιχη με μη παρελθοντικό: *Ας έρθει πάλι να τον ζαναδούμε*).

Οι αντίστοιχες δομές με το *να* έχουν αντίστοιχες ερμηνείες, όμως φαίνονται περισσότερο προτρεπτικές παρά ευχετικές (εκτός αν προτάσσεται κάποιος λεξικός δείκτης της ευχετικής τροπικότητας: *μακάρι, αχ και...*).

Οι συνδυασμοί του *ας* ή του *να* με «υπερσυντέλικο» σε κάθε περίπτωση εκφράζουν ευχή μη πραγματοποιήσιμη:

Ας είχε έρθει – Μακάρι να είχε έρθει

Στην περίπτωση των συνδυασμών με «αόριστο», ο ομιλητής εύχεται κάτι που οπωσδήποτε έχει ή δεν έχει ήδη συμβεί στο παρελθόν αλλά που ο ίδιος πρόκειται να μάθει την έκβασή του στο μέλλον (δεν παίρνει όμως θέση ως προς τις πιθανότητες):

Ας κέρδισε – Μακάρι να κέρδισε.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Στην απλή μορφή τους, οι τύποι αυτοί μπορούν να παρουσιαστούν από τα πρώτα στάδια της εκμάθησης – συνήθως προηγείται η προστακτική και οι συνδυασμοί του *να* με μη παρελθοντικούς τύπους, ακολουθούν οι αντίστοιχοι τύποι με το *ας* και τέλος οι συνδυασμοί με τους παρελθοντικούς τύπους.

Για προφανείς πραγματολογικούς λόγους, είναι ίσως προτιμότερο να μην παρουσιάζονται εξ αρχής στο *α'* ενικό πρόσωπο – καθώς είναι πολύ πιο σπάνια τα περιβάλλοντα που απαιτούν τη χρήση ευχετικής σε *α'* πρόσωπο.

Σε πιο προχωρημένα επίπεδα, είναι δυνατό να γίνουν οι διακρίσεις ως προς το βαθμό πιθανότητας πραγματοποίησης της ευχής. Εκεί μπορεί και να τονιστεί ότι κανονικά δε χρησιμοποιείται ο αρνητικός τύπος της υποτακτικής χωρίς το *να* (λ.χ., *μην έρθεις*) για έκφραση ευχής – παρά μόνο με τη χρήση ιδιαίτερων επιτονικών ή / και λεξικών στοιχείων (λ.χ., *αχ, μην έρθει αυτός...*).

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

AT47: Περιφραστικοί ρηματικοί τύποι με το *έχω*: σχηματισμός

AT34: Η σύνταξη της προστακτικής

AT54: Η διάκριση οριστικής-υποτακτικής

ΓΓ40: Όψη του ρήματος

AT55: Η σειρά των στοιχείων του ρηματικού συνόλου

ΜΠ1: Δείκτες άρνησης: *όχι, δεν, μην*

ΓΓ27: *ας* + ρηματικός τύπος

AT16: Συνδυασμοί του *να* σε κύριες προτάσεις

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 291-292, 300, 302-304, 328.